

ایالات متحده و برسازی خطر امنیتی ایران در ادراک اروپا

ابراهیم باقری*

محمد قیصری^۲

چکیده

تأثیر متغیر ایالات متحده آمریکا بر روابط ایران و اروپا نشان‌دهنده این روند است که بخشی از ادراکات اروپایی از تهدیدات ایران، برساخته بازیگران دیگری است که به دنبال تغییر رویکرد اتحادیه اروپا در قبال ایران هستند. در این چارچوب راهبرد جدید ایالات متحده آمریکا و متحدان منطقه‌ای، تهدیدسازی از موارد اختلاف ایران و اروپا با هدف اجماع‌سازی در تحریم‌ها و اقدام علیه ایران است. برای عملیاتی کردن این رویکرد، ایالات متحده سعی دارد مسائل مورد اختلاف ایران و اروپا را به عنوان تهدید واقعی علیه اروپا از جانب ایران معرفی کند. فرضیه مقاله این است که ایالات متحده با همراهی متحدان منطقه‌ای خود، مهم‌ترین محرک امنیتی کردن و تهدیدسازی از ایران برای امنیت اروپا با هدف کشاندن آن به متن سیاست‌گذاری‌های دولت‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر اروپایی به منظور اجماع‌سازی در تحریم‌ها و سایر اقدامات علیه ایران است. در این میان اختلافات میان ایران و اروپا در حوزه‌های موشکی (بالستیک) و حملات ادعایی تروریستی به خاک اروپا از مهم‌ترین مواردی است که ایالات متحده به دنبال امنیتی کردن و تهدیدسازی از آن‌ها برای بازیگران و نهادهای تصمیم‌ساز اتحادیه اروپا است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بخش بزرگی از ادراک تهدید اروپا از ایران برساخته بازیگران دیگری همچون ایالات متحده آمریکا و متحدان منطقه‌ای آن است که باهدف امنیتی کردن و برساخت تهدید از ایران به منظور ایجاد تنش و مهم‌تر از آن اجماع‌سازی در تحریم‌ها علیه ایران به سبک و سیاق تحریم‌های سال ۲۰۱۲ است. روش مورد استفاده این مقاله توصیفی-تحلیلی بوده و از ابزار کتابخانه‌ای، اسنادی و منابع الکترونیکی و پایگاه‌های اینترنتی برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است.

واژگان کلیدی: ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، ایران، تهدیدسازی، ادراک تهدید، اجماع‌سازی

۱. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای (اروپا) - دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران و پژوهشگر ارشد پژوهشکده تحقیقات راهبردی

* ebagheri6868@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای - دانشکده علوم سیاسی و اقتصادی دانشگاه شهیدبهبشتی و پژوهشگر ارشد پژوهشکده تحقیقات راهبردی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱/۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۳/۲۰

فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، دوره نهم، شماره پیاپی سی و یکم، صص ۳۸-۷

مهم‌ترین مؤلفه تأثیرگذاری حداکثری تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران در طول دوران تنش هسته‌ای، اقدامات اجماع‌سازی^۱ علیه ایران به‌عنوان تهدید فوری علیه صلح و امنیت بین‌المللی بود. دامنه این اجماع‌سازی در تحریم‌ها علیه ایران به حدی بود که روسیه و چین علی‌رغم اختلافات با رویکردهای آمریکا و غرب در قبال پرونده هسته‌ای ایران، به تمامی قطعنامه‌های (۶ قطعنامه) ضد ایرانی شورای امنیت از سال ۱۳۸۴ (۲۰۰۶) به بعد که منجر به تحریم‌های بی‌سابقه علیه ایران شد، رأی مثبت دادند. اتحادیه اروپا نیز با وجود رویکرد ادعایی مفاهمه و گفتگو، به‌طور کامل تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران را اجرا کرده و ستون اساسی این اجماع‌سازی بود.

با خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام و عدم همراهی اتحادیه اروپا در تحریم ایران، ایالات متحده به همراه متحدان خود (اسرائیل، عربستان سعودی و منافقین)، فشارها و تهدیدهایی را علیه اتحادیه اروپا و به ویژه تروئیکای اروپایی (فرانسه، آلمان و انگلیس)^۲ با هدف قطع روابط تجاری و حمایتی خود از برجام اعمال کرده است. این فشارها و تهدیدها با اعمال دو دور تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران در ۷ اوت و ۴ نوامبر ۲۰۱۸ و همچنین عدم تمدید معافیت خریداران نفتی ایران از ابتدای ماه می ۲۰۱۹، شکل گسترده و عملیاتی به خود گرفته است. فرضیه مقاله این است که ایالات متحده با همراهی متحدان منطقه‌ای خود، مهم‌ترین محرک امنیتی کردن و تهدیدسازی از ایران برای امنیت اروپا با هدف کشاندن آن به متن سیاست‌گذاری‌های دولت‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر اروپایی به منظور اجماع‌سازی در تحریم‌ها و سایر اقدامات علیه ایران است. در این راستا آمریکا اقدامات گسترده‌ای جهت تهدیدسازی از ایران برای اتحادیه و بازیگران اصلی اروپا از زمان خروج خود از برجام را آغاز کرده است. این اقدامات از تلاش‌ها برای به شکست کشاندن سازوکارهای اروپایی در داخل نهادهای تصمیم‌گیر اتحادیه اروپا تا برجسته کردن اقدامات ادعایی تروریستی ایران در خاک اروپا، فشار بر کشورهای همسایه با آمریکا در اتحادیه اروپا با هدف عدم مشارکت در سازوکارهای

1. Consensus Building
2. EU3: France, Germany and the United Kingdom

نجات برجام و تلاش برای تهدیدسازی از توان موشکی و برنامه فضایی ایران را دربر می‌گیرد.

در پژوهش حاضر برای تبیین نظری، از مفاهیم «امنیتی‌سازی»^۱ و برساخت تهدید^۲ از مسائل سیاسی» مکتب کپنهاگ^۳ استفاده شده است. در ادامه به اقدامات ایالات متحده برای همراهی و اجماع‌سازی اروپا در تحریم علیه ایران در دو بعد یا رویکرد تهدید و فشار به اروپا و اقدامات تهدیدسازی و برساخت تهدید از ایران برای اروپا بررسی شده است. در بخش بعدی، ادراک اروپا از تهدیدات ایران مورد بررسی قرار گرفته است. در این قسمت برای فهم بهتر ادراک تهدیدات واقعی اروپا از ایران به بررسی راهبرد جدید اتحادیه اروپا تحت عنوان «استراتژی اقدام متوازن»^۴ اروپا در قبال ایران (۲۰۱۹) و سند «بیانیه جمع‌بندی اتحادیه اروپا در خصوص ایران»^۵ (۴ فوریه ۲۰۱۹) بعد از خروج ایالات متحده از برجام پرداخته شده است.

۹

راهبرد جدید
آمریکایی:
تهدیدسازی از
ایران برای اروپا با
هدف اجماع‌سازی
در تحریم‌ها

۲. چارچوب نظری: امنیتی‌سازی و برساخت تهدید از مسائل سیاسی (مکتب کپنهاگ)

امنیتی‌سازی از انگاره‌های اصلی مکتب کپنهاگ است که از اواسط ۱۹۹۰ و به‌ویژه با انتشار کتاب «چارچوبی تازه برای تحلیل امنیت»^۶ توسط بری بوزان، الی ویور و جاپ دوویلد^۷ وارد ادبیات روابط بین‌الملل شد (McDonald, 2008: 5). از منظر مکتب کپنهاگ، امنیتی‌سازی کنشی کلامی است که به‌صورت بیناذهنی^۸ شکل گرفته و در آن بازیگر امنیتی‌ساز^۹ با جلوه دادن یک موضوع (مرجع امنیت) به‌عنوان تهدید وجودی، اقدامات فوری و استثنایی برای مقابله با آن را توجیه می‌کند (Stritzel, 2007: 358) در این چارچوب، امنیت با فقدان تهدید رابطه این‌همانی دارد. امنیتی‌سازی معادل و در تناظر با تهدیدانگاری یک پدیده واقع می‌شود که خود، محصول درک بیناذهنی اعضای جامعه اعم از داخلی و بین‌المللی است. این مسئله از یک‌سو نشان از این دارد که

1. Scuritizing
2. Threat Construction
3. Copenhagen School
4. Balancing Act Strategy
5. Iran: Council adopts Conclusions
6. Security: A New Framework for Analysis
7. Bry Buzan, Ole Waver & Jaap de Wilde
8. Inter Subjective
9. Scuritizing Actor

تهدیدها در بستر جامعه و با اتکا به اذهان شکل می‌گیرند و هویتی مستقل از جامعه ندارند و از سوی دیگر تهدیدها لزوماً ناظر به یک خطر واقعی نیستند بلکه ایجاد باور مشترک و جمعی مبنی بر تهدیدآمیز بودن پدیده‌ای، مقابله با آن و تأمین امنیت را توجیه‌پذیر می‌کند. در این راستا پرسش اساسی مطالعات امنیتی‌سازی این است که «با اتکا به چه تهدیداتی، امنیت صورت می‌گیرد؟» یا «منبع و مستمسک بیان امنیت چیست یا چه کسی است؟» (فیروزآبادی و قرشی، ۱۳۹۱: ۸).

از نظر ویور مسائل موجود در طیفی قرار می‌گیرند که یکسر آن امور سیاسی و سر دیگر را امور امنیتی تشکیل می‌دهند. از آنجا که مکتب کپنهاگ امنیت را در نبود تهدید تعریف می‌کند، ویور نیز امور امنیتی را در تناظر با تهدید ارزیابی می‌کند؛ به‌گونه‌ای که معتقد است هر موضوعی زمانی در دایره موضوعات امنیتی قرار می‌گیرد که به‌صورت «تهدید وجودی» جلوه‌گر شود (بوزان و دیگران، ۱۳۸۶: ۴۹). به‌عبارتی دیگر امنیتی‌سازی نمونه شدیدتری از سیاسی کردن است (شیهان، ۱۳۸۸: ۷۵). بازیگر امنیتی سازمان ممکن است فرد، گروه یا دولتی باشد که موضوعات را با اظهار این مسئله که چیزی از لحاظ وجودی در معرض تهدید است، امنیتی می‌سازد (امیدی و مرادی‌فر، ۱۳۹۳: ۱۲۷).

تهدید وجودی به حدی از تهدید اشاره دارد که موجودیت را به خطر می‌اندازد و به همین دلیل رسیدگی به آن در اولویت قرار می‌گیرد. از این‌رو در طیف مورد نظر ویور، هر چه از موضوعات غیرسیاسی به سمت موضوعات امنیتی حرکت می‌کنیم، تهدید ایجاد شده و فوریت اقدام برای دفع آن بیشتر است. از نظر ویور با استناد به تهدید وجودی، کنشگر قادر است قواعد عادی بازی سیاسی را بشکند (بوزان و دیگران، ۱۳۸۶: ۵۰). ویور پس از تفکیک موضوعات غیرسیاسی، سیاسی و امنیتی از یکدیگر، به ماهیت تهدید می‌پردازد و به‌واسطه آن امنیتی کردن را شرح می‌دهد. از نظر ویور هر چند در امور امنیتی شده به تهدید وجودی اشاره می‌شود، ولی لزوماً تهدیدی وجود ندارد؛ بلکه یک موضوع یا مرجع امنیتی از طرف بازیگر یا بازیگران امنیتی‌کننده‌ای به‌صورت یک تهدید جلوه می‌کند. از نظر ویور تجلی هر موضوعی به‌مثابه تهدید، بسیار مهم‌تر از وجود پدیده عینی تهدیدآمیز، اما بدون تجلی اجتماعی آن است. اعتقاد به «تجلی تهدید» و

1. Existential Threats
2. Referent object
3. Securitized actors

«پذیرش عمومی» دو رکن اصلی امنیتی کردن را شکل می‌دهند (فیروزآبادی و قرشی، ۱۳۹۱: ۱۶).

از منظر مکتب کپنهاگ موضوعات از طریق زبان (از طرف بازیگر امنیتی ساز) به مثابه موضوعات امنیتی و متعاقباً تهدید جلوه‌گر می‌شوند و زبان به تفسیر و امنیت سازی و تهدید سازی دست می‌زند (McDonald, 2008: 9). از نظر ویور برای اقناع مخاطب خود به منظور تهدید نشان دادن موضوعی به مثابه تهدید وجودی، کنشگر یا بازیگر امنیتی ساز باید بتواند استدلال ارائه کند. در حقیقت قدرت استدلال علاوه بر ایجاد قطعیت در وجودی بودن تهدید، پذیرش مخاطبان برای انجام اقدامات غیرعادی فوق‌العاده جهت دفع آن را حتمی کند. از نظر ویور، پذیرش مخاطب لزوماً در نتیجه اقدامات متمدنانه یا عاری از برتری‌جویی نیست و هر پذیرشی به ناچار بر اجبار و رضایت استوار است (بوزان و دیگران، ۱۳۸۶: ۵۱). ویور بر این مسئله تأکید می‌کند که استدلال بازیگر امنیتی کننده علاوه بر نشان دادن تجلی تهدید، باید ارائه‌دهنده راه چاره و خلاصی از این تهدید باشد. همچنین بازیگر امنیتی کننده هنگامی می‌تواند مدعی وجود تهدید امنیتی باشد که اشیاء خاصی وجود داشته باشند که از طریق آن‌ها بتواند تهدید را برای مخاطب (یا متحد خود) مجسم سازد (Waever, 1995: 67). بازیگر امنیتی کننده به مدد جایگاه قدرت خود بر زبان مسلط شده و موفق به متجلی ساختن تهدید می‌شود. همچنین در امنیتی کردن موضوعات سیاسی، تهدیدها تنها زاینده ذهن و زبان نیستند؛ بلکه تکوین تهدیدها نیازمند حضور عناصر خارجی و جسمانی هم می‌باشند (فیروزآبادی و قرشی، ۱۳۹۱: ۴۰).

وقتی موضوعی امنیتی و تهدید زا نشان داده شود، لزوماً ارتباطی به وجود تهدید واقعی ندارد، بلکه می‌تواند از معرفی آن به عنوان تهدید سرچشمه بگیرد. در این راستا روند امنیت چیزی است که در نظریات زبان‌شناسی، عملی گفتاری نامیده می‌شود و این عمل الزاماً برای نشان دادن پدیده واقعی نیست و با گفتن کلمات کاری انجام می‌شود. مکتب کپنهاگ با طرح نظریه امنیتی ساختن و رد عینی بودن امنیت، آن را موضوعی بیناذهنی و خودمصادق می‌کند (امیدی و مرادی‌فر، ۱۳۹۳: ۱۲۲).

در تبیین این مسئله باید گفت که مصداق این نمونه امنیتی سازی که قبلاً در امنیتی کردن پرونده و فعالیت هسته‌ای ایران از طرف ایالات متحده نمود یافته بود، اکنون فاز

جدیدی از این نوع اقدامات امنیتی‌سازی بعد از خروج ایالات متحده از برجام در حوزه‌های دیگری از جمله مسئله دفاعی موشکی ایران و حملات ادعایی تروریستی به خاک اروپا شروع شده است. در واقع ایالات متحده با مشاهده جدایی رویکرد اتحادیه اروپا و ناکامی در همراهی این مجموعه با تحریم‌های یک‌جانبه علیه ایران، سعی دارد با برجسته‌سازی برخی مسائل اختلافی بین ایران و اروپا و امنیتی کردن و تهدید جلوه دادن آن‌ها برای اروپا، هم سازوکارهای اروپا برای نجات برجام را به شکست و بن‌بست بکشاند و هم با تحریک برخی اعضای این اتحادیه، تحریم‌های نهاد اتحادیه اروپا علیه ایران را فعال نگه دارد. این امنیتی کردن و تهدیدسازی با هدف دوگانه امنیتی نشان‌دادن مسائل و تهدیدسازی آن برای بازیگران اصلی و نهادهای تصمیم‌گیر اروپا و نهایتاً اجماع‌سازی متحدان اروپایی در همراهی با تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده است.

۳. اقدامات آمریکا برای همراهی و اجماع‌سازی با اروپا علیه ایران

۳-۱. رویکرد تهدید و فشار به اروپا

با خروج ایالات متحده از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ (۸ می ۲۰۱۸) و تعیین دو بازه زمانی ۹۰ و ۱۸۰ روزه برای بازگرداندن تحریم‌ها علیه ایران، اتحادیه اروپا و بالأخص تروئیکای اروپایی تأکید کردند که جمهوری اسلامی ایران به تمامی تعهدات خود در خصوص توافق هسته‌ای پایبند بوده و دلیلی برای بیرون رفتن از توافق هسته‌ای وجود ندارد. تنش‌های ترامپ با سران اروپا به ویژه در حوزه امنیتی (ناتو) و تعرفه‌های تجاری اعمالی به برخی کالاهای اروپایی مضاف بر علت شد و اتحادیه اروپا را بیش‌ازپیش به حفظ توافق هسته‌ای و مقاومت در برابر یک‌جانبه‌گرایی ایالات متحده ترغیب کرد (Rózsa, 2018: 4-6). اروپا با تأکید بر اینکه ایران به‌طور کامل به توافق هسته‌ای پایبند بوده و دلیلی برای سرسختی و منزوی کردن ایران وجود ندارد، بر پایبندی خود به این توافق و جدایی از رویکرد سرسختانه ترامپ اصرار می‌کند. در این راستا اروپا توافقنامه برجام را معامله برد-برد و یک موفقیت مهم بین‌المللی به‌ویژه برای دیپلماسی اتحادیه اروپا می‌داند که می‌تواند سرآغازی برای

دیپلماسی فعال این اتحادیه در مدیریت بحران‌های بین‌المللی و منطقه‌ای باشد (Geranmayeh, 2019: 3).

با این وجود، مهم‌ترین دلیل اروپا برای حفظ برجام، همان‌طور که بارها از طرف مسئول سیاست خارجی و امنیتی اتحادیه اروپا بیان شده، نه مسائل اقتصادی، بلکه دغدغه‌های امنیتی است (Leonard, 2019: 2). اروپایی‌ها نگران هستند که از دست رفتن برجام منجر به تشدید تنش در منطقه، رهایی ایران از محدودیت‌ها و از سر گرفتن برنامه هسته‌ای و همچنین زیر سؤال رفتن اعتبار توافق‌های چندجانبه در عرصه بین‌المللی شود (Cronberg, 2018: 6). بحران مهاجران و تروریسم در سال‌های اخیر امنیت پایتخت‌های اروپایی را به چالش کشیده و فراتر از آن شکاف‌های متعددی در اروپا (شرق-غرب و جنوب-شمال) ایجاد کرده است که می‌تواند مؤلفه‌های وجودی اتحادیه اروپا را زیر سؤال ببرد. از طرفی خیزش احزاب ناسیونالیسم افراطی و شکاف در سیاست‌های مشترک اتحادیه اروپا بین کشورهای غرب اروپا با شرق و جنوب تا حدودی ناشی از بحران مهاجران و عدم تبعیت آن‌ها از سیاست‌های اتحادیه در حوزه تقسیم و اسکان مهاجران است. حمایت آشکار و پشت پرده ترامپ از جریان‌های راست افراطی و مهاجرستیز، ضدنهاد اتحادیه و مرکزگریز و نزدیکی بیشتر به این کشورها در مقابل کشورهای خواهان تقویت و ادغام اتحادیه اروپا نیز از جمله دیگر دلایلی است که اروپا را ترغیب به مقاومت بیشتر در مقابل آمریکای ترامپی کرده است؛ چراکه اتحادیه اروپا به‌خوبی می‌داند که با به‌هم خوردن برجام و ظهور و بروز موج جدیدی از بحران مهاجرت به دلیل آشفتگی در اوضاع منطقه، نه‌تنها حمایت ایالات متحده برای کنترل این وضع را ندارد؛ بلکه با توجه به سابقه ضدمهاجرتی ترامپ، ممکن است اتحادیه اروپا را به دلیل شکاف در رویکرد کشورها نسبت به مهاجرت و مسائل دیگر تا مرز فروپاشی پیش ببرد. کما اینکه ترامپ نیز بارها از عدم کارایی اتحادیه اروپا، لزوم ارتباط دوجانبه با کشورهای اروپایی و حتی تلقی اتحادیه به‌عنوان دشمن صحبت به میان آورده است. ترامپ در جریان سخنرانی خود در داکوتای شمالی، اساس شکل‌گیری اروپا را بهره‌کشی و سوءاستفاده تجاری از ایالات متحده دانست و گفت: «اتحادیه اروپا به دنبال بهره بردن از قلک آمریکا است» (Reuters, 2018). این در حالی است که تحریم‌های ثانویه^۱

ایالات متحده فقط در ارتباط با موضوع ایران نبوده و در سایر حوزه‌ها نیز اتحادیه اروپا را با مشکلات زیادی روبرو کرده است. یکی از مهم‌ترین این حوزه‌ها، پروژه نورد استریم ۲ است که توسط شرکت‌های اروپایی او ام وی، رویال داچ شل، ای او ان، وینترشال و انجی ۲ و شرکت گازپروم روسیه در حال اجرا است. این خط لوله قرار است سالانه ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز روسیه را به آلمان و از آنجا به دریای بالتیک منتقل کند. نورد استریم ۲ مورد انتقاد شدید دونالد ترامپ قرار گرفته تا جایی که اعلام کرده تحریم‌های ثانویه آمریکا شامل این پروژه هم می‌شود (Sputnik news, 2018).

ایالات متحده آمریکا به خوبی می‌داند که تحریم‌ها علیه ایران بدون اجماع‌سازی و همراهی متحدان اروپایی منتج به نتیجه مورد نظر ایالات متحده نخواهد بود و ایران می‌تواند روزه‌های تبادلات پولی و مالی و سرمایه‌گذاری با اتحادیه اروپا، روسیه و چین را داشته باشد (Erlanger, 2018: 3). با توجه به اینکه ایالات متحده توان همراه کردن چین (به‌عنوان بزرگ‌ترین خریدار نفت ایران) با تحریم‌های خود را ندارد، برای تأثیرگذاری بیشتر تحریم‌ها علیه ایران، همراهی اروپا بسیار ضروری خواهد بود، ولی باز گذاشتن نقل و انتقالات پولی و مالی و سرمایه‌گذاری از طرف اروپا می‌تواند به‌عنوان ضربه‌گیر تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران ایفای نقش کند (Cooper, 2019).

در این راستا دولت ترامپ بارها از زمان خروج از برجام به اروپا هشدار داده است که هیچ نوع معافیتی در نظر نخواهد گرفت و معامله با ایران به معنای خروج از معامله با شرکت‌های آمریکایی است (Reuters, 2018). با رسیدن به بازه‌های زمانی ۹۰ و ۱۸۰ روزه (۶ اوت و ۴ نوامبر ۲۰۱۸) و بازگشت تحریم‌هایی که مطابق برجام به حالت تعلیق درآمده بود، این هشدارها و تهدیدها بیشتر شد. متعاقب آن وزرای خارجه و اقتصاد فرانسه، بریتانیا و آلمان به همراه فدریکا موگ‌رینی،^۳ مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در نامه‌ای از وزیر خزانه‌داری و وزیر خارجه ایالات متحده خواستند که آمریکا شرکت‌های اروپایی را از تحریم‌ها معاف و به‌طور عمومی اعلام کند که حوزه‌هایی مثل انرژی، دارو، خودروسازی و صنعت هواپیمایی غیرنظامی، شامل تحریم‌ها نشوند

1. Nord Stream 2 Pipeline
2. OMV, Royal Dutch Shell, E.ON, Wintershall and Engie
3. Federica Mogherini
4. High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy

(European Union External Action Report, 2018). مایک پمپئو، وزیر خارجه و استیون منوچین، وزیر خزانهداری آمریکا در پاسخ به این درخواست‌ها اعلام کردند که دولت با هدف «فشار حداکثری»^۱ بر ایران برای تغییر رفتار، با معافیت شرکت‌های اروپایی فعال در ایران موافقت نمی‌کند (Euro news, 2018). اندیشکده واشنگتن فری بیکن^۲ در گزارشی به نقل از چند مقام ارشد آمریکایی به شرط عدم افشای نام آن‌ها نوشته بود که کنگره آمریکا و اعضای دولت این کشور در هشدار تازه‌ای به کشورهای اروپایی از آن‌ها خواسته‌اند تمامی روابط تجاری خود با ایران را قطع کنند، در غیر این صورت در ماه‌های آینده با تحریم‌های سنگین مواجه خواهند شد. همچنین سناتور آمریکایی هم در نامه‌ای به سه کشور انگلیس، آلمان و فرانسه درباره تلاش برای دور زدن تحریم‌های آمریکا علیه ایران هشدار داده بودند (Free Beacon, 2018).

۲-۳. رویکرد تهدیدسازی از ایران برای اروپا

با اصرار و تأکید اروپا برای ماندن در توافق برجام و تلاش برای باز گذاشتن روزنه تبادلات مالی و پولی و سرمایه‌گذاری همراه با مذاکرات و حمایت‌های چین و روسیه از رویکرد اتحادیه اروپا، ایالات متحده بیش‌ازپیش خود را در اجماع‌سازی در تحریم‌ها علیه ایران ناکام می‌بیند. در این راستا، هشدارها و تهدیدهای لفظی ایالات متحده با مشاهده اراده اروپا مبنی بر ادامه تعاملات مالی و پولی (هرچند حداقلی) برای نگه‌داشتن ایران در برجام و ارائه راهکارهای جایگزین برای مبادلات دلاری برای پرداخت پول نفت ایران شکل جدی‌تری به خود گرفته (Kredo, 2018: 6) و در برخی حوزه‌ها برای اقناع سران اروپا به پایبندی به تحریم‌های ایران، وارد مرحله اجرایی و عملیاتی شده است که مهم‌ترین ستون آن تهدید جلوه دادن ایران برای اروپا و نهادهای تصمیم‌گیر اتحادیه است.

۱-۲-۳. تهدیدسازی از طریق اقدامات ادعایی تروریستی ایران در خاک اروپا

اقدامات تهدیدسازی ایالات متحده هم‌زمان با اعلام اتحادیه اروپا برای شروع سازوکارهای خود برای حفظ برجام، در چندین حوزه فاز عملیاتی به خود گرفت. در

1. Maximum Pressure
2. The Washington Free Beacon

این راستا ابتدا منافقین، اسرائیل و عربستان سعودی با حمایت آمریکا برای به شکست کشاندن قوانین مسدودساز اتحادیه اروپا (با هدف ایجاد کانال‌هایی برای تجارت با ایران) در پارلمان اروپا دست به اقداماتی زدند (Mamedov, 2018: 4-6). لابی‌ها، فشارها و تهدیدها به این سطح محدود نشده و هم‌راستای با آن تحریم‌های ثانویه به شرکت‌هایی که با ایران معامله می‌کردند، تسری یافت. متعاقب شکست چندین طرح برای عدم تصویب سازوکارهای اروپایی برای حفظ برجام، ایالات متحده آمریکا با طرح ادعاهایی درباره قصد ایران مبنی بر انجام حملات تروریستی در خاک اروپا، جبهه جدیدی با هدف متقاعد کردن اروپا به قطع رابطه با ایران گشود. در این راستا و برای مقدمه‌چینی و بزرگ جلوه‌دادن تهدید ادعایی حملات تروریستی ایران در خاک اروپا، مایک پمپئو وزیر خارجه آمریکا در یک سخنرانی گفت: «درحالی‌که اروپا در برابر تروریسم مورد حمایت ایران مصون نیست، ایران هم‌زمان تلاش می‌کند اروپا را به ماندن در توافق هسته‌ای مجاب کند» (Reuters, 2018). ریچارد گرنل، سفیر آمریکا در آلمان نیز در این راستا و با هدف منصرف کردن اروپا برای تجارت با ایران، در مصاحبه با واشنگتن فری بیکن ادعا کرده بود که: «ایران از تروریسم به‌عنوان سلاح در اروپا استفاده می‌کند. باید برای کشف طرح‌های آن‌ها و متوقف کردنشان قبل از موفقیت، هوشیار باشیم» (freebeacon, 2018). لارنس نورمن و متیو دالتون در گزارشی در وال‌استریت ژورنال (۳ اوت ۲۰۱۸) هم‌زمانی سفر حسن روحانی، رئیس‌جمهور ایران به اروپا و بازداشت پنج نفر از جمله یک دیپلمات ایرانی به اتهام تلاش برای بمب‌گذاری در نشست گروهک تروریستی منافقین در پاریس و متعاقب آن تلاش‌های آمریکا، منافقین و اسرائیل برای متهم کردن ایران را در چارچوب همین تهدیدسازی برآورد کرده و معتقدند این اقدامات در راستای برنامه گسترده‌ای است که قرار است با حمایت دولت آمریکا و جمهوری‌خواهان کنگره، تهدید جدی حملات ادعایی تروریستی ایران در اروپا در آینده را بیش‌ازپیش بزرگنمایی کرده و منجر به شکاف در حمایت یکپارچه اروپا از توافق هسته‌ای شوند (Norman and Dalton, 2018: 3-5). هم‌راستا با این اقدامات،

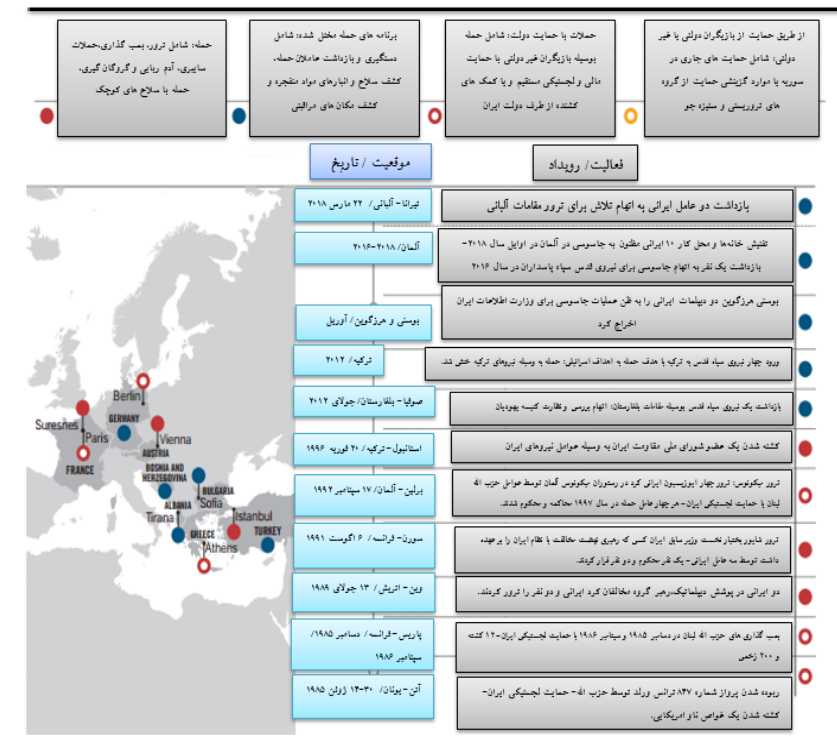
1. EU Blocking Regulation or Blocking Statute
2. Richard Allen Grenell
3. Laurence Norman and Matthew Dalton

«مرکز ملی مبارزه با تروریسم آمریکا» که از نهادهای دولتی این کشور است، گاه‌شماری از آنچه حملات تروریستی مورد حمایت ایران (۱) شامل حمله، برنامه‌ریزی برای حمله و پشتیبانی مالی و لجستیکی در اروپا خوانده، تهیه کرده و با نقشه و جدول زمانی، در اختیار رسانه‌ها قرار داده است (نگاه کنید به جدول شماره ۱) (United States Department of State, 2018).

جدول شماره (۱): حملات ادعایی تروریستی ایران در اروپا ۲۰۱۸-۱۹۷۹ (مرکز مبارزه با تروریسم آمریکا)

راهبرد جدید
آمریکا:
تهدیدسازی از
ایران برای اروپا با
هدف اجماع‌سازی
در تحریم‌ها

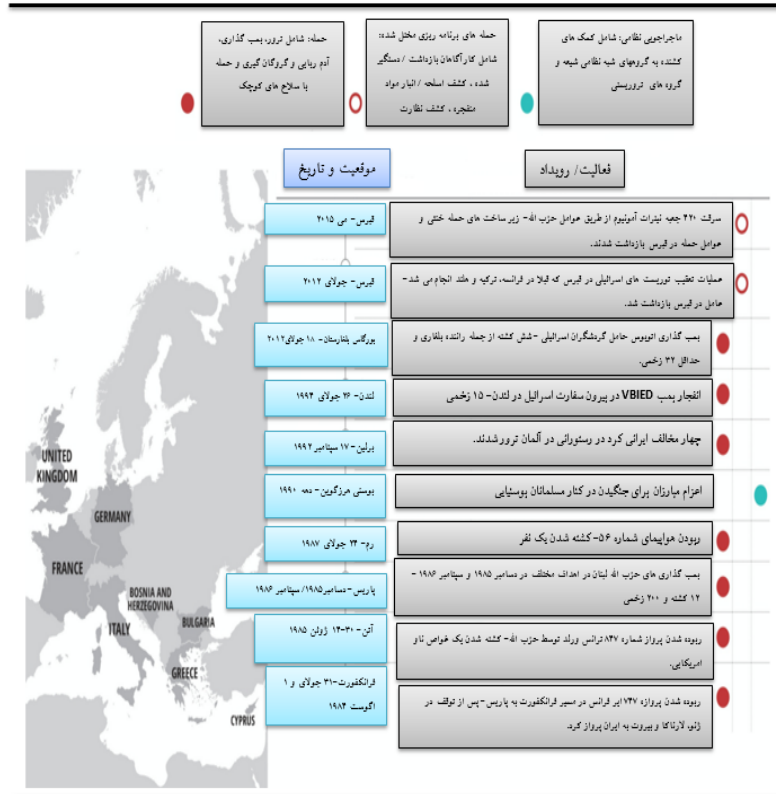
برگردان جدول از سایت وزارت خارجه آمریکا:

(Source: U.S Department of state, national counter terrorism centre, July 5, 2018)

این اتهامات صرفاً به حملات ادعایی مستقیم ایران محدود نبوده و اقدامات گروه‌هایی همچون حزب‌الله لبنان را نیز که مورد حمایت ایران است، دربر می‌گیرد (نگاه کنید به جدول شماره ۲) (United States Department of State, 2018). ایالات متحده نهایتاً از این فهرست ادعایی به عنوان مستمسکی به منظور تهدید سازی گسترده ایران و متحدانش برای امنیت اروپا باهدف همراهی اروپا با تحریم‌های یک‌جانبه امریکا است. جیمز فیلیپس از نویسندگان نشنال ایترست و بنیاد هریتیج آبا ارجاع به این فهرست می‌نویسد: «ایران فهرستی طولانی از ترورهای سیاسی و حملات تروریستی در اروپا را سازمان‌دهی کرده است. حزب‌الله متحد ایران، حملات تروریستی متعددی در اروپا از دهه ۱۹۸۰ انجام داده تا به مجازات کشورهایی که از عراق در جنگ سال‌های ۱۹۸۰-۱۹۸۸ حمایت کرده بودند، ادامه دهند. وی در ادامه ادعا می‌کند که در سال ۲۰۱۲ حزب‌الله یک بمب‌گذاری انتحاری را در یک اتوبوس حامل گردشگران اسرائیلی را در بورگاس بلغارستان انجام داده است که شش نفر طی آن کشته شدند (Phillips, 2018).

-
1. National Interest
 2. The Heritage Foundation

جدول شماره (۲): حملات ادعایی تروریستی حزب الله در اروپا ۲۰۱۷-۱۹۸۳ (مرکز مبارزه با تروریسم آمریکا)

برگردان جدول از سایت وزارت خارجه آمریکا:

(Source: U.S Department of state, national counter terrorism centre, July 5, 2018)

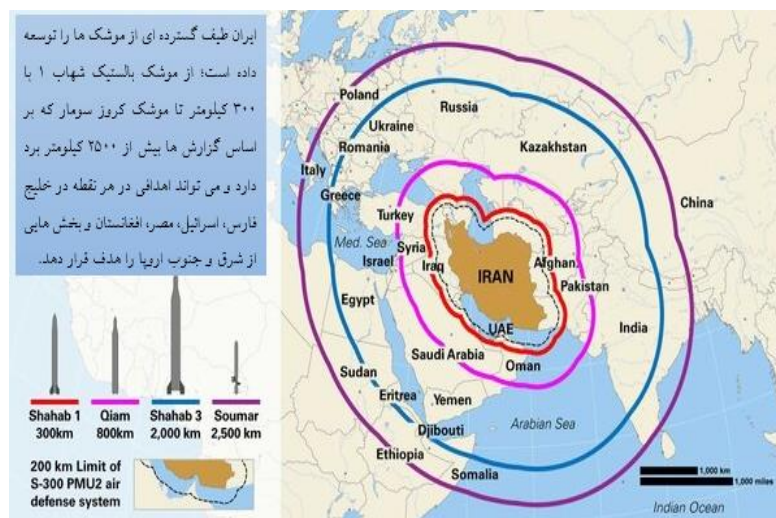
۲-۲-۳. تهدیدسازی از توانمندی موشکی و برنامه فضایی ایران

موضوع توان دفاعی موشکی و برنامه فضایی ایران از دیگر حوزه‌های انتقادی میان ایران و اروپا است که ایالات متحده آمریکا و متحدان منطقه‌ای به ویژه اسرائیل و عربستان سعودی سعی در تهدیدسازی از آن به منظور همراهی اروپا را دارند. ایالات متحده آمریکا به ویژه پس از خروج از برجام، با برجسته‌ساختن تلاش‌های ایران در موضوع افزایش برد موشک‌های بالستیک در صدد بازنمایی توان و قابلیت موشکی ایران به مثابه

تهدیدی مستقیم علیه کشورهای اروپایی است. این امر با توجه به نزدیکی جغرافیایی شرق و جنوب اروپا به ایران، ظرفیت تهدیدسازی را فراروی آمریکا نهاده است. مقامات آمریکایی به ویژه در دوران ترامپ پروپاگاندای رسانه‌ای شدیدی مبنی بر این که توانایی موشکی ایران می‌تواند تهدیدی بالقوه برای اروپا باشد، به راه انداخته‌اند. در همین راستا نقشه‌ها، نمودارها و جداولی که رسانه‌های همسو با آمریکا منتشر می‌کنند، بخش‌های قابل توجهی از شرق، جنوب و حتی مرکز اروپا را در تیررس موشک‌های بالستیک ایران ذکر می‌کنند (نگاه کنید به نقشه شماره ۱) و با دامن زدن به این فرضیه که این موشک‌ها قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای دارند، آن را با موضع هسته‌ای گره می‌زنند (نگاه کنید به نقشه شماره ۲). به عنوان مثال در نقشه شماره ۲ که بر روی سایت وزارت خارجه آمریکا قرار گرفته است، بخشهای زیادی از خاک اروپا تا لهستان و ایتالیا در معرض تهدید موشک‌های ایران نشان داده شده است.

نقشه شماره (۱): کشورهای در محدوده برد موشک‌های ایران با توجه به برخی انواع موشک‌های

ایران

برگردان متن نقشه از منبع: (MilitaryTimes, South et al, 2019)

نقشه شماره (۲): کشورهای در محدوده برد موشک‌های ایران از منظر وزارت خارجه آمریکا

(Source: U.S Department of state, 2018)

۲۱

روابط بین‌الملل

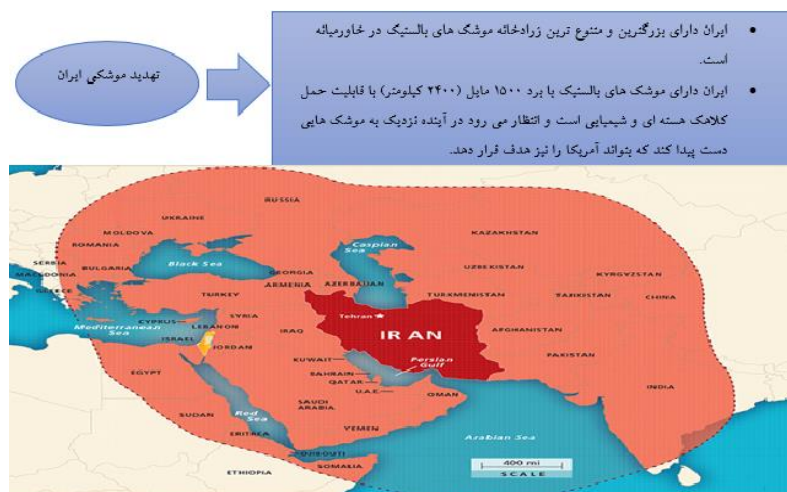
راهبرد جدید
آمریکا:
تهدیدسازی از
ایران برای اروپا با
هدف اجماع‌سازی
در تحریم‌ها

برنامه فضایی ایران موضوع دیگری است که دستاویز آمریکا برای تهدیدسازی از قابلیت‌های موشکی ایران قرار گرفته است. پرتاب موشک ماهواره‌بر «سیمرخ» از پایگاه ملی فضایی امام خمینی (ره) در آوریل ۲۰۱۶ و جولای ۲۰۱۷ و موشک ماهواره بر «سفیر» به منظور ارسال ماهواره پیام به فضا در ۱۵ ژانویه ۲۰۱۹ با انتقاد شدید آمریکا مواجه شد. به لحاظ فنی این موشک‌ها قادرند ماهواره‌هایی تا وزن ۲۵۰ کیلوگرم را در مدار ۵۰۰ کیلومتری زمین قرار دهند ((Lewin, 2019). وزارت خارجه آمریکا در بیانیه‌ای تلاش ایران برای پرتاب ماهواره به مدار زمین را نشان‌دهنده «رفتار خلاف ایران با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد» درباره منع فعالیت در حوزه موشک‌هایی با قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای اعلام کرد؛ چرا که فعالیت موشک حامل پرتاب فضایی معادل همان فناوری موشک اتمی در خانواده موشک‌های بالستیک قاره‌پیما است و یک موشک قاره‌پیما با برد ده‌هزار کیلومتر، توانایی رسیدن به خاک ایالات متحده را دارد. مایک پمپئو نیز پیش‌تر گفته بود قصد اصلی ایران از ارسال ماهواره به فضا «آزمایش موشک بالستیک بین قاره‌ای» است و این امر نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت و به ویژه «تهدیدی برای اروپا و خاورمیانه» است (Wall Street

(journal, 2019). به طور کلی آمریکا با دامن زدن به این فرضیه که اگر ایران بتواند با موشک‌های ماهواره‌بر محموله به فضا ارسال کند، بدان معنی است که می‌تواند کلاهک هسته‌ای نیز روی این موشک‌ها نصب کند، اساساً درصدد است که نیت اصلی ایران از برنامه فضایی را ادامه برنامه موشکی به منظور افزایش برد و کیفیت نصب کلاهک هسته‌ای معرفی کند و آن را به مثابه تهدیدی جدی فراروی امنیت اروپا بازنمایی کند؛ همچنانکه وزیر خارجه آمریکا آزمایش موشک ماهواره‌بر سفیر را تهدیدی برای خاورمیانه و اروپا دانست.

اسرائیل نیز از متحدان اصلی آمریکا، هم‌راستا با رویکرد آمریکا در تهدیدسازی از اقدامات ایران، توان موشکی ایران را تهدیدی مستقیم علیه اسرائیل و بخش‌هایی از اروپا معرفی می‌کند. آیک در پایگاه اطلاع‌رسانی خود، نقشه‌ها و نمودارهایی با عنوان تهدید موشکی ایران ارائه کرده است که حوزه تهدیدات موشکی ایران علاوه بر خاورمیانه و اسرائیل، اروپای شرقی و جنوب اروپا را دربرمی‌گیرد (نگاه کنید به نقشه شماره ۲). علاوه بر این سران اسرائیل و به ویژه بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر این رژیم همسو با رویکرد آمریکا قصد اصلی ایران از برنامه فضایی خود و آزمایش موشک‌های ماهواره‌بر را دستیابی به تکنولوژی و آزمایش موشک‌های قاره‌پیمای معرفی می‌کنند که می‌تواند علاوه بر اسرائیل، مستقیماً خاک اروپا را نیز هدف قرار دهد (South et al, 2019).

نقشه شماره (۳): تهدیدات موشکی ایران از منظر آیک

برگردان از سایت آپیک: (Source: AIPAC, 2018)

عربستان سعودی نیز به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده انرژی، به ویژه بعد از جنگ یمن و حملات موشکی حوثی‌ها به مناطقی در داخل خاک عربستان سعی دارد همسو با آمریکا و اسرائیل، حملات حوثی‌ها و جنبش انصارالله را وابسته به ایران معرفی کند و قابلیت موشکی ایران را تهدیدی جدی فراروی جریان انتقال انرژی از خاورمیانه به اروپا نشان دهد (trainer, 2019). در همین چارچوب، بن سلمان پادشاه عربستان در نشست اخیر سران عرب (مکه، می ۲۰۱۹) از موشک‌های بالستیک ایران به عنوان «تهدیدی علیه امنیت جهانی» نام برد (یورو نیوز، ۲۰۱۹/۰۵/۰۳).

۲۳

۳-۲-۳. تأسیس گروه اقدام ایران

تأسیس «گروه اقدام ایران» به ریاست برایان هوک آکه سابقه مذاکرات و لابی‌گری طولانی با کشورهای اروپایی و به‌ویژه تروئیکای اروپایی دارد، نیز حاکی از تلاش آمریکا برای تهدیدسازی از ایران به منظور ایجاد اجماع و اطمینان از تأثیرگذاری تحریم‌های علیه ایران است (Kredo, 2018). چنانکه می‌توان مدعی شد که هم تأسیس گروه اقدام ایران و هم انتخاب برایان هوک به ریاست آن به طور ویژه با هدف اجماع‌سازی برای تحریم‌ها علیه ایران صورت گرفته است. در همین راستا بنیاد دفاع از دموکراسی^۳ در نشستی در ۲۸ آگوست (۲) با موضوع انتخاب برایان هوک به ریاست گروه اقدام ایران، با نظر به سوابق وی در مذاکره و روابطش با کشورهای اروپایی، چنین نتیجه می‌گیرد که: «نگاه ابزاری هوک به مقوله حقوق بشر و توان موشکی ایران و دیدگاه او درباره برجسته کردن این موضوعات به‌عنوان اهرم فشار علیه ایران و همچنین تلاش برای نشان دادن تهدیدات ایران برای اروپا (تحت سیاست تهدیدسازی و امنیتی‌سازی ایران برای اروپا)، از مهم‌ترین دلایل و نقاط قوت وی در انتخاب به عنوان رئیس گروه اقدام ایران است» (Foundation For Defense Of Democracies, 2018). حتی مطابق گزارش‌های متعدد وی سابقاً و قبل از انتخاب به این سمت، مذاکراتی در سطح عالی با طرف‌های

راهبرد جدید
آمریکا:
تهدیدسازی از
ایران برای اروپا با
هدف اجماع‌سازی
در تحریم‌ها

1. Iran Action Group
2. Brian Hook
3. Foundation For Defense Of Democracies

اروپایی داشته است تا بتواند آن‌ها را در زمینه پیروی از سیاست‌های آمریکا و اجماع‌سازی تحریم‌ها علیه ایران در چارچوب سیاست و رویکرد کلان «فشار حداکثری علیه ایران» متقاعد کند (Foreign policy & Reuters, 2018).

همچنین در ارتباط با گروه اقدام ایران، مایک پمپئو، وزیر خارجه آمریکا اذعان می‌کند که این گروه با هدف هماهنگی و کار بر روی اجماع‌سازی به منظور تحریم ایران تأسیس شده است. این هدف‌گذاری در اجماع‌سازی تحریم‌ها علیه ایران در وهله اول متوجه متحدان اروپایی ایالات متحده و در وهله دوم کشورهایی همچون عراق و ترکیه است که تبادلات قابل توجهی با ایران در شرایط تحریم داشته‌اند و ایالات متحده آن‌ها را روزنه‌ای برای دور زدن تحریم‌ها از جانب ایران می‌داند (Gramer and Lynch, 2018: 2-5).

۴. ادراک اروپا از تهدیدات ایران: تهدیدات واقعی یا تهدیدسازی غیر؟

کشورهای اروپایی و نهاد اتحادیه اروپا ضمن حمایت از برجام و تلاش برای اجرای سازوکارهای حفظ این توافق و باز کردن درهای تجارت با ایران، در موارد متعددی اظهار داشته‌اند که نسبت به دیگر موضوعات اختلافی با ایران (همچون حقوق بشر، فعالیت‌های منطقه‌ای، منازعه اعراب و اسرائیل، حمایت از تروریسم و اقدامات تروریستی ادعایی در خاک اروپا و مهم‌تر از همه توان موشکی ایران) رویکرد انتقادی دارند و برخی از این اقدامات را تهدیدی مستقیم علیه خود می‌دانند. بعد از توافق برجام، متعاقب ایالات متحده، کشورهای اروپایی (تروئیکای اروپایی) خواسته‌هایی را مبنی بر اینکه برنامه موشکی بالستیک ایران تهدید بوده و باید موضوع بعدی برای مذاکره باشد، مطرح کردند. این طرح بعداً به‌عنوان یک پیشنهاد جدی برای ماندن ایالات متحده در برجام پیگیری شد. هر چند که ایران اعلام کرد که وارد هیچ مذاکره‌ای در خصوص توانایی موشکی و دفاعی خود نخواهد شد. در کنار این، اتحادیه اروپا بارها اشاره کرده که لغو و تعلیق تحریم‌ها فقط مربوط به تحریم‌های هسته‌ای بوده و در سایر موارد اختلافی فی‌مابین تحریم‌ها همچنان پابرجاست و رویکرد اتحادیه نسبت به

تهدیدات ایران در حوزه‌های دیگر تغییری نکرده است (Mamedova & Weidenholzer, 2017: 3).

به طور کلی اتحادیه اروپا طبق استراتژی اقدام متوازن به دنبال این است که ضمن حفظ برجام، در سایر حوزه‌های مورد اختلاف نیز با ایران وارد مذاکره شود (European Leadership Network report, 2019). با این حال ایالات متحده با شکل‌دهی به ادراک اروپایی‌ها در تهدیدسازی از ایران، به دنبال القای این مسئله به اروپا است که تهدید و اعمال تحریم (و نه مذاکره و دیپلماسی) موجب تغییر محاسبات و رفتار ایران می‌شود. یعنی به جای گفتگو و تعامل با ایران، باید برای تغییر محاسبات این کشور، خصوصاً در حوزه برنامه موشک‌های بالستیک و فعالیت‌های منطقه‌ای اعمال فشار کرد (Sanger et al, 2019: 5-7). به همین دلیل ایالات متحده سعی دارد مسائل مورد اختلاف اروپا و ایران را به عنوان تهدید علیه اروپا از جانب ایران معرفی کند. لذا بخشی از ادراک تهدید اروپا از جانب ایران واقعی نبوده، بلکه این تهدیدسازی از بیرون و با هدف تغییر رویکرد اتحادیه اروپا در قبال ایران است.

همان‌طور که در ادامه در بررسی سند «بیانیه جمع‌بندی اتحادیه اروپا درباره ایران» به آن خواهیم پرداخت، نگرانی اصلی اروپا در ارتباط با توان موشکی ایران، موضوع برد موشک‌های بالستیک ایران (دو هزار کیلومتر و بیشتر) و ادعای قابلیت حمل کلاهک‌های هسته‌ای است. البته ایران بارها عنوان کرده است که توان موشکی ایران دفاعی بوده و به هیچ عنوان تهدیدی برای اروپا نیست. همچنین طبق این سند و همچنین «استراتژی متوازن اروپا» در قبال ایران، علاوه بر موضوع توان موشکی حملات ادعایی تروریستی به خاک اروپا نیز از اولویت بالایی در ادراکات تهدیدی اروپا از جانب ایران برخوردار است (Hellman, 2019) که در ادامه به آن‌ها می‌پردازیم.

۴-۱. ادراکات تهدید اروپا بر اساس سند «بیانیه جمع‌بندی اتحادیه اروپا درباره ایران (۲۰۱۹)»

اتحادیه اروپا در دوم فوریه ۲۰۱۹، بعد از اعلام ثبت سازوکار اینستکس، مجموعه‌ای از انتظارات و انتقادات خود را در بیانیه‌ای تحت عنوان بیانیه جمع‌بندی اتحادیه اروپا درباره ایران منتشر کرد. این بیانیه ضمن حمایت صریح و قاطع از اجرای برجام و تلاش برای اجرای سازوکارهای اروپا در قبال ایران و همکاری با ایران در حوزه‌های گوناگون، هم‌زمان گویای برخی نگرانی‌های اروپا در خصوص مسائل منطقه‌ای، موشکی، حمایت از تروریسم در خاک اروپا و مسائل حقوق بشری ایران مرتبط با ایران است (Hellman, 2018: 5).

طبعاً بررسی این بیانیه به‌عنوان جدیدترین رویکرد اتحادیه اروپا در مورد ایران، برای درک بهتر نگرانی‌های اتحادیه اروپا از یک‌سو و بزرگنمایی و تهدیدسازی از ایران توسط دیگر بازیگران از سوی دیگر در موضوع پژوهش مؤثر خواهد بود. با نگاهی اجمالی به محتوای بیانیه می‌توان گفت که از مجموع ۱۲ بند بیانیه، ۴ بند اول در خصوص موضوع برجام شامل: تزلزل‌ناپذیری حمایت از برجام (بند ۱)، تلاش برای اجرای سازوکار اینستکس (بند ۲)، انجام تعهدات ایران در برجام (بند ۳) و سیزده دور راستی‌آزمایی توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (بند ۴) است. بند پنجم از ایران می‌خواهد که در راستای اصلاحات ضروری در اقتصاد خود، دستورالعمل‌های گروه اقدام مالی (اف‌ای‌تی‌اف) را تصویب و اجرا کند و اعلام می‌کند که اتحادیه اروپا آماده همکاری فنی در زمینه اجرای آن با ایران است. از بند ۶ تا پایان بیانیه، به نگرانی‌های اتحادیه اروپا از آنچه که تهدیدات ایران برمی‌شمارد، اشاره دارد. با بررسی جمع‌بندی شورای اتحادیه اروپا می‌توان به این مسئله پی برد که به همان میزان که ادبیات به‌کاررفته در آن در موضوع حمایت از برجام قوی است، در سایر مباحث غیربرجامی و به ویژه در بحث تهدیدات ایران که موضوع بندهای ۶ تا ۱۲ بیانیه است، صریح و انتقادی است. بند ۶ ضمن ابراز نگرانی به‌وضوح ایران را به ارائه کمک‌های مالی، سیاسی و نظامی به

1. Instrument in Support of Trade Exchange (INSTEX)
2. Financial Action Task Force (FATF)

بازیگران غیردولتی به‌ویژه در سوریه و لبنان متهم می‌کند؛ این در حالی است که در بیانیه سال ۲۰۱۶ از نقش مهم ایران در منطقه صحبت به میان آمده بود. در ادامه بند ۷ از دخالت‌های نظامی و حضور نیروهای ایران در سوریه ابراز نگرانی کرده و از ایران در کنار روسیه و ترکیه می‌خواهد که به ترک خصومت‌ها کمک کنند و از قطعنامه ۲۲۵۴ شورای امنیت در خصوص سوریه حمایت کند. بند ۸ ضمن استقبال از ایران در رسیدن به توافق استکهلم^۱ در خصوص بحران یمن، از ایران می‌خواهد در اجرای قطعنامه ۲۴۵۱ شورای امنیت و رسیدن به راه‌حل سیاسی ماندگار همکاری سازنده داشته باشد.

بند ۹ به نگرانی‌های اتحادیه اروپا در خصوص موشک‌های بالستیک ایران می‌پردازد و از ایران می‌خواهد از انجام اقدامات و به‌ویژه آزمایش موشک‌هایی که با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت مغایرت دارند، اجتناب کند. در ادامه اشاره می‌کند که «ایران کماکان به تلاش‌ها برای افزایش برد و دقت موشک‌های خود و همچنین افزایش شمار آزمایش‌ها و پرتاب‌های عملیاتی خود، ادامه می‌دهد». شورا همچنین در چارچوبی گسترده‌تر «نگرانی‌های دیرینه و جدی خود از تشکیلات سازی نظامی در منطقه را یادآور می‌شود». این بند درباره برنامه موشکی ایران لحن تندی دارد که این امر بی‌ارتباط به موضع‌گیری برخی رهبران اروپایی در چند ماه اخیر نیست (Guardian, 2018). مسئله مهم در بند ۹ این است که برای نخستین بار مسئله افزایش برد و دقت موشک‌های ایران و نگرانی عمیق اروپا از این موضوع بیان شده است؛ امری که تا پیش از این (در بیانیه‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷) در این سطح از حساسیت نبوده است. همچنین در این بند بدون اشاره به اسم بازیگران خاص غیردولتی، از ایران خواسته شده تا تدابیر لازم برای رعایت کامل تمامی قطعنامه‌های شورای امنیت در زمینه ارسال موشک‌ها، مواد و فناوری‌های مرتبط با آن به بازیگران دولتی و غیردولتی در منطقه را به کار ببندد.

بند ۱۰ از فعالیت‌های ادعایی تروریستی در خاک کشورهای اروپایی ابراز نگرانی کرده و تحریم‌های اخیر علیه یک واحد اطلاعاتی و دو شخص ایرانی را یادآور می‌شود. در این بند اشاره شده که «اتحادیه اروپا، در این زمینه اتحاد و همبستگی از خود نشان خواهد داد و از ایران می‌خواهد فوراً به این رفتارهای غیرقابل قبول خاتمه بدهد». بند ۱۱

1. Yemen's Stockholm Agreement

بیان می‌دارد که «شورا، همچنان درباره وضعیت حقوق بشر در ایران نگرانی‌های جدی دارد» و اشاره می‌کند که ایران «کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی»^۱ و «کنوانسیون حقوق کودک»^۲ را که در هر دو عضویت دارد، نقض می‌کند. ادبیات این بند نسبت به بیانیه قبلی تندتر شده و به صراحت ادعا شده که اعدام مجرمان نوجوان نقض این دو معاهده است. آخرین بند بیانیه (بند ۱۲) نیز به ایران و بازیگران منطقه‌ای توصیه می‌کند که «از تشدید تنش‌ها و بی‌اعتمادی پرهیز کرده و نقش سازنده‌ای در جلوگیری از لغزش‌های تنش‌زا داشته باشند». در پایان اشاره می‌کند که «شورای اتحادیه اروپا از اتخاذ رویکردهای متوازن و جامع در قبال ایران از جمله گفتگو با این کشور باهدف پرداختن به تمامی نگرانی‌ها استقبال می‌کند. چنین گفتگوهایی هنگام وجود اختلافات، حیاتی و هنگام وجود منافع دوجانبه، سازنده هستند» (Council of the European Union report, 2019).

اروپا سه ملاحظه اصلی درخصوص موضوع موشکی ایران دارد. نخست، محدودیت و کاهش برد، دقت و قدرت موشک‌های بالستیک؛ دوم، عدم اشاعه آن در منطقه؛ و سوم، توقف ساخت و آزمایش موشک‌های ماهواره‌بر. به اعتقاد اروپایی‌ها، اقدامات ایران در حوزه موشکی موجب افزایش فشار و تنش در منطقه می‌شود. از طرفی اشاعه موشک و تسلیح گروه‌های شبه‌نظامی شیعی طرفدار ایران در کشورهای منطقه همچون لبنان، عراق، سوریه و یمن موجب بی‌ثباتی، ناامنی و تهدید وجودی برای این کشورها می‌شود و از این جهت می‌تواند به صورت غیرمستقیم تهدیدی برای اروپا به شمار رود (مانند بحران مهاجرت) و نهایتاً اینکه اقدامات ایران در حوزه برنامه فضایی و آزمایش موشک‌های ماهواره‌بر می‌تواند در آینده مستقیماً امنیت اروپا را هدف قرار دهد. به‌طور کلی می‌توان گفت که بیانیه جمع‌بندی اروپا در قبال ایران، نگرانی‌های اتحادیه اروپا درخصوص مسائل موشکی و ادعاهای تروریستی در خاک اروپا را با لحنی تندتر از قبل مطرح کرده است تا جایی که می‌توان گفت این بیانیه به نوعی نزدیک‌ترین موضع‌گیری اروپا با آمریکا در موضوع تهدیدسازی از قابلیت موشکی ایران است. در

1. the International Covenant on Civil and Political Rights
2. the Convention on the Rights of the Child
3. Constructive Role

همین راستا سه کشور امضاکننده برجام و مهم‌ترین اعضای اتحادیه اروپا، آلمان، بریتانیا و فرانسه، با ارسال نامه‌ای مشترک به دبیرکل سازمان ملل، ضمن ابراز نگرانی نسبت به پرتاب موشک‌های ماهواره‌بر، رونمایی از موشک‌های بالستیک جدید ایران را مغایر قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت دانسته که سبب بروز تنش و ناآرامی در منطقه خاورمیانه می‌شود و از آنتونیو گوترش خواستند گزارش کاملی درباره توسعه سامانه موشکی ایران ارائه کند (the National, 2019). باین وجود می‌توان گفت که هرچند دغدغه‌های غیربرجامی اروپا (به ویژه در حوزه توان موشکی ایران) به آمریکا نزدیک است، اما بروکسل و واشنگتن دو مسیر مختلف را برای حل این اختلاف‌ها برگزیده‌اند. اروپا با رویکرد اقدام متوازن به دنبال حفظ برجام و واردکردن تدریجی ایران به گفتگو و مذاکره (حفظ برجام و نگه‌داشتن رویکردهای انتقادی در سایر حوزه‌ها) را در دستور کار قرار داده است، در حالی که آمریکا راه تحریم و تهدید را در پیش گرفته است (Hellman, 2018: 6).

۴-۲. استراتژی اقدام متوازن و ادراکات تهدید اروپا از ایران

استراتژی اقدام متوازن اتحادیه اروپا در قبال ایران ضمن اعلام حمایت اروپا از برجام، چالش‌هایی را نیز برای آن برمی‌شمارد. استراتژی اقدام متوازن ضمن اشاره به چالش‌های فرآتلاتنیکی در اجرای سازوکارهای حفظ برجام، تهدیدات اتحادیه اروپا از جانب ایران را نیز از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی حفظ برجام می‌داند. در این چارچوب استراتژی اقدام متوازن نیز همچون بیانیه جمع‌بندی اتحادیه اروپا، «رفتارهای بی‌ثبات‌کننده»، «برنامه موشکی» و «مسائل ادعایی تروریستی در خاک اروپا» را از مهم‌ترین مسائلی می‌داند که امنیت اروپا و بقای برجام را به چالش می‌کشد (European Leadership Network report, 2019).

رویکرد استراتژی متوازن توصیه می‌کند که اتحادیه اروپا به‌عنوان یک بازیگر معتبر و در راستای رویکرد متوازن در برابر ایران، باید هم به وعده‌های خود در برجام پایبند باشد و هم چالش‌ها و تهدیدات ایران در سایر حوزه‌ها را مدیریت و کنترل کرده و واکنش‌های مناسب و درخوری را برای جلوگیری از آن‌ها انجام دهد. چراکه این امر، موضع اتحادیه را در ارتباط با فعالیت‌های موشکی و منطقه‌ای ایران تقویت می‌کند (Hellman, 2019: 6-8).

از همین زاویه است که ایالات متحده از متحدان اروپایی می‌خواهد تا به دیگر جنبه‌های رفتار ایران فراتر از پرونده هسته‌ای، از جمله برنامه موشکی و فعالیت‌های منطقه‌ای بپردازند و در این راستا توانسته است همراهی برخی از کشورهای عضو اتحادیه را نیز جلب کند (Balancing Act Strategy, 2019: 5).

با این وجود باید اذعان کرد که بخشی از جنجال اروپایی‌ها در خصوص موضوع موشکی و اقدامات بی‌ثبات‌کننده ایران در مرحله اول با هدف راضی نگه‌داشتن ترامپ برای ماندن در برجام، جلوگیری از شکاف بیش‌ازپیش در رویکرد یکپارچه با ایالات متحده و همچنین تأکید بر این مسئله است که اروپا علی‌رغم حمایت از برجام در سایر حوزه‌ها همچنان رویکرد انتقادی خود را حفظ خواهد کرد. از طرف دیگر، اروپا با این رویکرد به دنبال تبدیل کردن خود از بازیگری پاسخگو و مسئول در مسئله تعهدات برجامی و اجرای سازوکارهای اروپایی حفظ برجام به بازیگری انتقادی در سایر حوزه‌های مورد اختلاف با ایران است. بر این اساس می‌توان تسری رویکردهای انتقادی اروپا به مسائل موشکی و منطقه‌ای و مطرح کردن مسائلی همچون ادعای انجام عملیات تروریستی در خاک اروپا را در چارچوب استراتژی کلان اروپا با عنوان اقدام متوازن بررسی و تحلیل کرد.

۵. تهدیدات واقعی یا تهدید سازی و برساخت تهدیدات

اقدامات و محرک‌های تهدیدسازی از ایران برای اروپا از طرف دیگران، به‌اندازه ادراک تهدید اروپا در این خصوص اهمیت دارد. با وجود نگرانی اروپا در برخی از موضوعات، بخش مهمی از ادراکات اروپایی از تهدید ایران برساخته بازیگران دیگری است که به دنبال تغییر رویکرد اتحادیه اروپا در قبال ایران هستند. ایالات متحده و متحدانش در خاورمیانه همچون عربستان سعودی، امارات و اسرائیل از مهم‌ترین محرک‌های تهدیدسازی از ایران برای امنیت اروپا هستند. هدف آن‌ها این است که تهدیدات ایران را بزرگ جلوه داده و آن را از حاشیه به متن سیاست‌گذاری‌های دولت‌ها و نهادهای اروپایی وارد کنند (Europe And Iran's Threat Perception report, 2017: 7). بخشی از این رویکرد بر این مفروض مبتنی است که از نگاه اروپا، جمهوری اسلامی ایران از زمان خروج ایالات متحده از برجام به سمت تشدید رفتارهای مخرب از طریق توسعه برنامه‌های موشکی و وسایل

پرتاب فضایی حرکت می‌کند (Carl e tal, 2019: 4). لذا آمریکا و متحدان منطقه‌ای آن در راستای تهدیدسازی از اقدامات ایران، به دنبال القای این مسئله به اروپا هستند که تهدید متقابل و اعمال تحریم، محاسبات ایران را تغییر می‌دهد؛ یعنی به‌جای گفتگو و تعامل برای تغییر محاسبات و رفتار ایران، خصوصاً در حوزه برنامه موشک‌های بالستیک و فعالیت‌های منطقه‌ای باید از اهرم‌هایی همچون تهدید و تحریم استفاده کرد. به همین دلیل است که آمریکا سعی دارد موارد اختلاف اروپا و ایران را به‌عنوان تهدید ایران علیه اروپا معرفی کند (Norman & Dalton, 2018: 2). لذا بخشی از ادراک تهدید اروپا از ایران برساخته بازیگران غیر به‌ویژه ایالات متحده و متحدان منطقه‌ای عربی و اسرائیلی است. با این حال اروپا سعی می‌کند در چارچوب «رویکرد متوازن» ضمن حفظ درهای دیپلماتیک و دادن امتیازهای حداقلی، در موضوع موشکی و اقدامات ادعایی تروریستی ایران را تحت فشار قرار دهد (ELN report, 2019). مشروط و موقوف کردن اجرای برخی از تعهدات اروپا در چارچوب سازوکار مالی اینستکس به گفتگوهای موشکی، منطقه‌ای و حقوق بشری را باید در چارچوب همین رویکرد متوازن (حداقل امتیاز - فشار) فهم کرد.

اعلام نگرانی اروپا از فعالیت منطقه‌ای و موشکی ایران در بیانیه جمع‌بندی و هم‌زمانی آن با اعلام ثبت اینستکس در فوریه ۲۰۱۹ (Council of the European Union report, 2019)، گواه این مدعاست که اروپا قصد دارد پس از رونمایی اینستکس، در مسائل غیرهسته‌ای بر ایران فشار وارد کند. بخش بزرگی از این فشار لزوماً نه مطلوب اروپا، بلکه ناشی از جبر وابستگی‌های فراآتلانتیکی و شکل دادن به ادراکات تهدید از ایران است. لذا به نظر می‌رسد یکی از حوزه‌های تحریمی که اتحادیه اروپا (به سرکردگی فرانسه) در همراهی با آمریکا و باهدف جلوگیری از تهدیدات ایران ممکن است هم‌زمان با اجرای نه چندان مؤثر اینستکس اعمال کند، تحریم‌های موشکی است. در این راستا وزارت خارجه فرانسه (۵ بهمن ۹۷) اعلام کرد که اگر در مذاکرات با ایران درخصوص برنامه موشکی بالستیک پیشرفتی حاصل نشود، آن‌ها آماده اعمال تحریم‌های سخت علیه تهران هستند. متعاقب این اقدام فرانسه، نمایندگان ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا روز ۱۵ اسفند ۱۳۹۷ با صدور بیانیه‌ای تحریم‌های حقوق بشری علیه ایران را تمدید کردند. این

1. Space Launch Vehicle (SLV)

تحریم‌ها ۸۲ شهروند ایرانی از جمله برخی قضات، دادستان‌ها، اعضای سپاه پاسداران، افسران ارشد پلیس و یک واحد پلیس سایبری ایران را دربر می‌گیرد. طبق این تحریم‌ها، اموال نهادها و افراد مورد تحریم، بلوکه شده و ویزای آن‌ها باطل می‌شود. تمدید این تحریم‌ها را باید در راستای استراتژی اقدام متوازن دانست. از طرفی مطابق با این تحولات، انگیزه و عزم اروپایی‌ها برای ایستادگی در مقابل تحریم‌های هسته‌ای آمریکا علیه ایران کاهش یافته است؛ چراکه این ادراک در آن‌ها شکل گرفته که ایران نمی‌خواهد یا نمی‌تواند از برجام خارج شود. البته این مسئله در ارتباط مستقیم با دو مؤلفه دیگر قرار دارد؛ یکی رویکردهای متوازن اروپا در قبال ایران که ضمن حفظ برجام باید ایران را به خاطر رفتارهای دیگر از جمله مسائل ادعایی تروریستی و موشکی تحت فشار قرار داد و دوم فشارها و تهدیدهای ایالات متحده علیه شرکت‌ها و بانک‌های اروپایی که اجرایی شدن هر سازوکاری را مختل می‌کند.

نتیجه‌گیری

امنیتی‌سازی معادل تهدیدانگاری از یک موضوع و محصول درک بین‌ذهنی توسط اعضای یک کشور یا گروهی از کشورهاست که آن موضوع را به مثابه تهدید واقعی درک می‌کنند. این مسئله حاکی از این است که اساساً تهدیدها با اتکا به اذهان شکل می‌گیرند و لزوماً ناظر به یک خطر واقعی نیستند؛ بلکه ایجاد باور مشترک مبنی بر تهدیدآمیز بودن پدیده‌ای، مقابله با آن و تأمین امنیت را توجیه‌پذیر می‌کند. بنابراین وقتی موضوعی امنیتی و تهدیدزا نشان داده شود، لزوماً ارتباطی به وجود تهدید واقعی ندارد، بلکه می‌تواند از معرفی آن به عنوان تهدید سرچشمه بگیرد. ایالات متحده آمریکا به عنوان بازیگر اصلی امنیتی‌سازی با جلوه دادن ایران به مثابه یک تهدید وجودی علیه صلح و امنیت منطقه‌ای و حتی بین‌المللی که می‌تواند تهدیدات مستقیم و غیرمستقیم فراروی امنیت اروپا قرار دهد، درصدد همراه کردن کشورهای اروپایی، به‌ویژه انگلیس، فرانسه و آلمان با اهداف خود است. به منظور عملیاتی کردن این رویکرد، ایالات متحده آمریکا و متحدان منطقه‌ای آن از زمان خروج آمریکا از برجام، اقدامات گسترده‌ای را در جهت امنیتی‌کردن و تهدیدسازی از موارد اختلاف ایران و اروپا آغاز کرده‌اند. این اقدامات از تلاش‌ها برای به شکست کشاندن سازوکارهای اروپایی در داخل نهادهای تصمیم‌گیر اتحادیه اروپا تا برجسته کردن اقدامات

ادعایی تروریستی ایران در خاک اروپا، فشار بر کشورهای همسایه آمریکا در اتحادیه اروپا با هدف عدم مشارکت در سازوکارهای نجات برجام و تلاش برای تهدیدسازی از توان موشکی و برنامه فضایی ایران را دربر می‌گیرد. با وجود حمایت اتحادیه اروپا و در رأس آن تروئیکای اروپایی از برجام و تلاش برای ایجاد سازوکارهایی از قبیل قوانین مسدودساز، سازوکار ویژه مالی^۱، سازوکار ویژه مالی انسان دوستانه^۲ و اینستکس، به منظور مقابله با تحریم‌های آمریکا، می‌توان گفت که اقدامات ایالات متحده در ممانعت از اجرای سازوکارهای اروپایی مؤثر بوده و شکاف‌هایی را در داخل اتحادیه اروپا و اعضای آن درخصوص حفظ برجام و اجرای سازوکارهای مالی با ایران ایجاد کرده است که نمونه آن کنفرانس لهستان و دنباله‌روی برخی از کشورهای اروپای شرقی و جنوبی (همچون لهستان و ایتالیا) از سیاست‌های ایالات متحده علیه ایران است. از طرفی وابستگی فرآتلاتنیکی (اقتصادی- تجاری، پولی و مالی، نظامی- امنیتی و ...) و همچنین تهدیدسازی گسترده از رفتارهای ایران، امکان استقلال و ابتکار عمل برای اروپا را محدود کرده است. همچنانکه با وجود میل اروپا برای حفظ برجام و انجام تعهدات در قالب سازوکارهای مالی و تجاری، این اتحادیه تاکنون نتوانسته اقدام مؤثری انجام دهد و سازوکارها یکی پس از دیگری مطرح و به دلیل یا به بهانه تهدیدات و فشارهای ایالات متحده (تحریم‌های ثانویه)، در نطفه خفه می‌شود.

از طرفی مبتنی بر مفاهیم نظریه امنیتی‌سازی مکتب کپنهاگ، استدلال بازیگر امنیتی‌ساز، علاوه بر نشان دادن تجلی تهدید، باید ارائه‌دهنده راه‌چاره و خلاصی از تهدید نیز باشد. در این راستا ایالات متحده آمریکا به عنوان بازیگر امنیتی‌ساز، به دنبال القای این مسئله به اروپا است که راه‌حل و چاره تهدیدات ایران، اتخاذ راهبردهای سخت همچون تهدید و تحریم است؛ یعنی به جای گفتگو و تعامل، باید برای تغییر محاسبات و رفتار ایران، خصوصاً در حوزه تروریسم و برنامه موشک‌های بالستیک اعمال فشار کرد؛ رویکردی که از آن با عنوان «فشار حداکثری» یاد می‌شود. اروپا در چارچوب استراتژی متوازن ضمن حمایت از برجام، امیدوار است با مذاکره و دیپلماسی، رفتار ایران در سایر حوزه‌های مورد اختلاف را به تدریج تغییر داده یا دست کم تعدیل کند؛ رویکردی که در مقابل رویکرد

1. Special Purpose Vehicle (SPV)
2. Humanitarian Special Purpose Vehicle (H-SPV)

تحریم و فشار حداکثری ایالات متحده است. لذا مبتنی بر یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که هرچند دغدغه‌های غیربرجامی اروپا (به ویژه در حوزه توان موشکی ایران و تا حدودی حملات ادعایی تروریستی به خاک اروپا) به آمریکا نزدیک است، اما بروکسل و واشنگتن دو مسیر مختلف را برای حل این اختلاف‌ها برگزیده‌اند. اروپا با رویکرد اقدام متوازن به دنبال حفظ برجام و واردکردن تدریجی ایران به گفتگو و مذاکره (حفظ برجام و نگاه داشتن رویکردهای انتقادی در سایر حوزه‌ها) است، در حالی که آمریکا راه تحریم و تهدید را در پیش گرفته است. با این حال تجربه نشان می‌دهد که به دلیل وابستگی به تعاملات فرآتلانتیک و تهدیدسازی‌های گسترده آمریکا از ایران، نمی‌توان چندان به اتخاذ رویکرد مستقل توسط اروپا امیدوار بود. به ویژه که متحدان منطقه‌ای ایالات متحده همچون عربستان سعودی (به واسطه مسئله انرژی) و اسرائیل (به واسطه همسویی راهبردی و تعهد اروپا به تأمین امنیت اسرائیل) که روابط و همکاری نزدیکی با اروپا و اهرم‌ها و لابی‌های قدرتمندی نیز در نهادهای تصمیم‌گیر اروپا دارند، در صدد تهدیدسازی از ایران به منظور فشار بر اروپا برای به شکست کشاندن سازوکارهای اروپایی حفظ برجام هستند. بدین ترتیب، یافته‌های پژوهش، فرضیه مقاله را مبنی بر اینکه که ایالات متحده با همراهی متحدان منطقه‌ای خود، مهم‌ترین محرک تهدیدسازی از ایران برای اروپا با هدف کشاندن آن به متن سیاست‌گذاری‌های دولت‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر اروپایی به منظور اجماع‌سازی در تحریم‌ها و سایر اقدامات علیه ایران است، تأیید می‌کند.

پی‌نوشت‌ها

(۱). این گاهشمار که در سایت مرکز مبارزه با تروریسم و سایت وزارت خارجه ایالات متحده منتشر شده است، از ژوئن سال ۱۹۸۵ میلادی تا مارس ۲۰۱۸ در مجموع یازده فعالیت ادعایی تروریستی شامل ترور، بمب‌گذاری، آدم‌ربایی، حملات مسلحانه، کشف سلاح از ایرانیان و پشتیبانی مالی و لجستیکی از گروه‌های شبه‌نظامی شیعه را از جمله فعالیت‌های ایران در اروپا خوانده است.

(۲). بنیاد دفاع از دموکراسی، یک بنیاد دست‌راستی آمریکایی است که مارک دبوویتز^۱ ریاست آن را برعهده دارد. این بنیاد، نشست‌های ۲۸ اوت ۲۰۱۸ با موضوع گروه اقدام ایران

1. Mark Dubowitz

برگزار کرد که در آن مارک دوبوویتز، جان زارات رئیس مرکز تحریم‌های مربوط به امور مالی غیرقانونی^۲ و همچنین خود برابان هوک مشارکت داشته و سخنرانی کردند.

منابع

بوزان، بری، ویور، الی و وویلده، جپ (۱۳۸۶). *چارچوبی تازه برای تحلیل امنیت*، ترجمه علیرضا طیب، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

شیهان، مایکل (۱۳۸۸). *امنیت بین‌الملل*، ترجمه سید جلال دهقانی فیروزآبادی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

دهقانی فیروزآبادی، سید جلال و سید یوسف قرشی (۱۳۹۱). *نظریه و روش در مطالعات امنیتی کردن*، *مطالعات راهبردی*، سال پانزدهم، شماره ۴، صص ۴۲-۷.

مرادی فر، سعیده و علی امید (۱۳۹۳). «برسازی امنیتی فعالیت هسته‌ای ایران»، *سیاست جهانی*، سال سوم، شماره ۴، صص ۱۴۹-۱۲۱.

یورو نیوز (۲۰۱۹/۰۲/۰۴). اتحادیه اروپا از برنامه موشک‌های بالستیک ایران «شدیدا» ابراز نگرانی کرد، قابل دسترسی در:

<https://fa.euronews.com/2019/02/04/eu-says-it-is-gravely-concerned-by-iran-s-ballistic-missile>

دویچه وله (۲۰۱۹/۰۴/۰۳). نگرانی اروپا از برنامه موشکی جمهوری اسلامی و واکنش ایران، قابل دسترسی در: <https://www.dw.com/fa-ir/iran/a-48178102>

یورو نیوز (۲۰۱۹/۰۵/۰۳). موشک‌های بالستیک و برنامه اتمی ایران تهدیدی علیه امنیت جهانی است، بازبینی در ۱۴/۰۵/۱۳۹۸. قابل دسترسی در:

<https://fa.euronews.com/2019/05/30/saudi-arabia-seeks-arab-unity-over-iran-after-attacks-riyadh-looking-for-firm-reponse>
AIPAC (America's Pro-Israel Lobby) (2018), *Maps Iranian Missile Threat*, revisit at 05/08/2019, available at: (<https://www.aipac.org/learn/resources/maps/iranian-missile-threat>)
Cooper.H (2019), *The U.S. Has Turned Up Pressure on Iran*, See the Timeline of Events, June 14, 2019
Council of the European Union (2019), *Iran: Council adopts conclusions*, 04/02/2019, Accessible

1. Juan Zarate
2. Center on Sanctions Illicit Finance

- at:<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/02/04/iran-council-adopts-conclusions/>
- Cronberg. T (2018), *Europe Loses If The Iran Deal Collapses*, DECEMBER 13, 2018
- De Luce.D, Williams.A and Mitchell.A (2018), *U.S. refuses European requests for exemptions from its new sanctions on Iran*, July 14, 2018
- Eisenstadt.M, Lincy.L, Taleblu.B and Lederman.J (2018), *Iran's Ballistic Missiles: Capabilities, Intentions, and the Evolving Threat*, april2018, moderated by Josh Lederman
- Erlanger.S(2018), *As U.S. Sanctions on Iran Kick In, Europe Looks for a Workaround*, European Journal of International Relations, Vol.14, No.4, PP 563–587.
- European Leadership Network report (2019), *Europes High-Stakes Balancing Act on Iran*, 25 january 2019.
- European Union External Action (2018), *Joint statement on the re-imposition of US sanctions due to its withdrawal from the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA)*, Bruxelles, 06/08/2018
- Geranmayeh.E (2018), *Europe's Last Push On The Iran Nuclear Deal*, JULY 17, 2018
- Geranmayeh.E (2019), *Why the Iran nuclear deal still matters for Europe*, January 16, 2019
- Gramer.R and Lynch.C (2018), *Pompeo Creates New Team to Pressure Iran*, foreignpolicy, AUGUST 16, 2018
- Hellman.A (2018), *Mitigating US Sanctions on Iran: The Case for a Humanitarian Special Purpose Vehicle*, European Leadership Network (ELN),26 november 2018.
- Hellman.A (2019), *Europes High-Stakes Balancing Act on Iran*, 25 january 2019, Accessible at:<https://www.europeanleadershipnetwork.org/commentary/europes-high-stakes-balancing-act-on-iran/>
- Kredo.A (2018), *U.S. Issues New Warning to Europe: End Business With Iran or Face Harsh Sanctions*, August 2, 2018
- Leonard. M(2019), *Shaping Europe's Present and Future*, An Interview with Federica Mogherini, conducted by Mark Leonard, 11th January, 2019.
- lobelog (2017), *Europe And Iran's Threat Perception*, DECEMBER 8, 2017
- Mamedov.E (2018), *The Politics Behind The Sabotage Of The Iran Deal In Europe*, JULY 6, 2018
- Mamedova,E. Weidenholzer, J (2017), *Europe And Iran's Threat Perception*, Accessible at: <https://lobelog.com/europe-and-irans-threat-perception/>

- McDonald, M. (2008). Securitization and the Construction of Security. *European journal of international relations*, 14(4), 563-587.
- Norman.L and Dalton.M (2018), U.S. Accuses Iran of Terror Plots in Effort to Sway Europe, August 3, 2018 November. 5, 2018, Accessible at: <https://www.nytimes.com/2018/11/05/world/europe/us-iran-sanctions-europe.html>
- Rózsa.E.N(2018), *THE EU AND THE IRAN NUCLEAR DEAL: HOW TO PROCEED?*, No. 13, July 2018
- Saidi.M, Carl. N and Sameyach.J (2019), *European actions remain insufficient to appease Iran*, February 14, 2019, Accessible at: <https://www.criticalthreats.org/briefs/iran-file/european-actions-remain-insufficient-to-appease-iran>
- Sanger.D, Wong.E, Erlanger.S and Schmitt.E (2019), *U.S. Issues New Sanctions as Iran Warns It Will Step Back From Nuclear Deal*, May 8, 2019
- South, Todd, Rempfer, Kyle , Snow, Shawn ,Altman, Howard and David B. Larter (2019), *What war with Iran could look like*, *Military Times*, (June 4, 2019), available at: <https://www.militarytimes.com/news/2019/06/04/what-war-with-iran-could-look-like>.
- Stritzel, H. (2007). Towards a theory of securitization: Copenhagen and beyond. *European journal of international relations*, 13(3), 357-383.
- Trainer, Mark (06/07/2019), *Iran nuclear deal didn't stop Iran's aggression*, *Share America*, available at: <https://share.america.gov/iran-nuclear-deal-didnt-stop-irans-aggression/>
- Thenationa(2019), *EU issues stark warning to Iran on missiles and human rights*, February 5, 2019, Accessible at: <https://www.thenational.ae/world/europe/eu-issues-stark-warning-to-iran-on-missiles-and-human-rights-1.821905>
- U.S Department of state, *national counter terrorism centre(2018), Select Iran-Sponsored Operational Activity in Europe, 1979-2018*, JULY 5, 2018, Accessible at: <https://www.state.gov/select-iran-sponsored-operational-activity-in-europe-1979-2018/>
- U.S Department of state, *national counter terrorism centre(2018), Lebanese Hezbollah Sponsored Operational Activity in Europe, 1979-2018*, JULY 5, 2018, Accessible at: <https://www.state.gov/select-iran-sponsored-operational-activity-in-europe-1979-2018/>
- United States Department of State, *national counter terrorism centre (2018), Country Reports on Terrorism 2017*, SEPTEMBER 19, 2018
- Wæver, O. (1993). Securitization and desecuritization (p. 48). Copenhagen: Centre for Peace and Conflict Research.

Wroughton.L (2018), *U.S. Secretary of State names Brian Hook special envoy for Iran*, AUGUST 16, 2018
Theguardian (2018), *Iran missile tests may breach UN resolution, France and UK warn*, December 3, 2018
Thenational(2017), *Nuclear deal signatories condemn Iran's 'satellite rocket' launch*, July 29, 2017, Accessible at:
<https://www.thenational.ae/world/mena/nuclear-deal-signatories-condemn-iran-s-satellite-rocket-launch-1.615218>

سایت‌های اینترنتی:

<https://nationalinterest.org/blog/middle-east-watch/irans-economy-cant-be-shielded-us-sanctions-28942>
<https://lobelog.com/europes-last-push-on-the-iran-nuclear-deal/>
<https://www.euronews.com/2019/06/05/mike-pompeo-the-us-has-not-been-treated-fairly-by-europe>
<https://freebeacon.com/national-security/iraq-turkey-european-allies-scheme-skirt-new-u-s-sanctions-iran/>
<https://lobelog.com/the-politics-behind-the-sabotage-of-the-iran-deal-in-europe/>
<https://www.state.gov/select-iran-sponsored-operational-activity-in-europe-1979-2018/>
<https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2017/>
<https://www.rand.org/blog/2018/08/bringing-back-sanctions-will-hurt-us-allies-and-iran.htm>
https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/49141/joint-statement-re-imposition-us-sanctions-due-its-withdrawal-joint-comprehensive-plan-action_en
<https://lobelog.com/the-politics-behind-the-sabotage-of-the-iran-deal-in-europe/>
<https://sputniknews.com/business/201808021066884628-omv-asks-eu-politicians-for-protection/>
<https://freebeacon.com/national-security/u-s-issues-new-warning-europe-end-business-iran-face-harsh-sanctions/>
<https://www.wsj.com/articles/u-s-pushes-europe-to-abandon-iran-over-terror-plots-but-meets-resistance-1533301621>
<https://www.militarytimes.com/news/2019/06/04/what-war-with-iran-could-look-like/>

۳۸

پژوهش‌های
روابط بین‌الملل

فصلنامه

پژوهش‌های

روابط بین‌الملل،

دوره نهم، شماره

اول، شماره پیاپی

سی و یکم

بهار ۱۳۹۸